

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของบุคคลเช่นเดียวกับการอ่าน เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดเห็นและความเข้าใจออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจ¹ Baker เป็นหนึ่งในที่เห็นความสำคัญของการเขียน ไก่กล่าววว่า การเขียนนอกจากจะเป็นเครื่องมือ - ความหมายแล้วยังเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิด สติปัญญา และทัศนคติด้วย²

นอกจากนี้ การเขียนยังเป็นรากฐานของการเรียนวิชาต่าง ๆ ดังที่ สีดา จายนีย์โยธิน ไก่กล่าววว่า การเรียนวิชาต่าง ๆ ต้องอาศัยการเขียนเพื่อบันทึก เพื่อรายงาน เพื่อจดจำต่อคำของครูหรือของเพื่อน เพื่อย่อสิ่งที่ไต่กันไต่ฟัง และเพื่อตอบในเวลาทดสอบ เป็นต้น³ ความสำคัญของการเขียนในแง่นี้ โดยเฉพาะการเขียนตอบในเวลาทดสอบนั้นแสดงให้เห็นว่าการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญมาก เป็นทักษะสคัญออกของการเรียนภาษา เพราะการเขียนตอบในเวลาทดสอบเป็นเครื่องแสดงความสามารถและความสำเร็จของผู้เรียน เด็กที่ไม่มีความสามารถในการเขียนจะไม่ประสบผลสำเร็จ

---

¹ รุ่งรัตน์ อิศรภักดี, เทือก กุสุมา ณ อยุธยา, "วิชาภาษาไทยคอน 1," วิธีสอนภาษาไทย (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505), บทที่ 5.

² Zelma W. Baker, The Language Arts, the Child and the Teacher (San Francisco : Fearon Publishers, 1955), p. 178.

³ สีดา จายนีย์โยธิน, "การสอนเขียน" เอกสารประกอบการสอนวิชา กศ., 411 การสอนวิชาภาษาสิดมในโรงเรียนประถมศึกษา ตอนที่ 4 (วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2510), หน้า 1. (อัคราเนา)

และไม่ถูกต้อง Hildreth โศกถวไวว่า การเขียนตอประกอบควยปัจจย 2 ประการ คือ วุฒิภาวะทางการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ และวุฒิภาวะทางการรับรู้ เด็กที่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะในคานหนึ่งคานใดก็ตาม การเขียนของเขาจะไม่ไคผล⁶ ฉะนั้น การสอนเขียนที่ดี มสอนลวรจะตองคำนึงถึงวุฒิภาวะของการเรียนในระคัยตาง ๆ ควย⁷

Baker กล่าวถึงความพรอมในการเขียนของเด็กว่า เด็กเล็ก ๆ นั้น การประสาณงานของกล้ามเนื้อยังพัฒนาไมคี่พอ จึงทำให้เด็กเขียนไคไมคี่เทาที่ควร ซึ่งเป็นเหตุให้เด็กไมชอบการเขียนหนังสือ⁸

คีลา วยนียโยธิน ใค้ให้เห็เห็นว่า การสอนเขียนโดยปราศจากควมพรอม ทำให้เกิดผลรายไคหลายประการ เป็นคณา เกิดการเพง อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ - สายตาค้าน เกิดควมเกรียคทางอารมณเมื่อตองเกรงมือ เกิดควมผิคหวังเมื่อไม - สามารถจะเขียนให้คี่สมควมตั้งใจ หรือเมื่อเทียบกับลายมือมาตรฐาน พรอมกันนี้ ทานไคให้ขอคิดเห็เกี่ยวกับการสร้างควมพรอมในการเขียนให้แกเด็กไวขอหนึ่งว่า กรไมควรบังคับให้เด็กหคเขียนในเมื่อเด็กยังไมสามารถจะบังคับให้การรับรู้ของประสาทตาง ๆ เหลานั้นสัมพันธ์กันไค การบังคับหรือเร่งรัดอาจเป็นผลให้เด็กเกิดควมข้องกับใจ⁹

ปัจจุบันนี้ บิคามารคาหรือผูปกครองนิยมสงเด็กเขาโรงเรียนอนบาลตั้งแกเด็กอายุไค 3 - 5 ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้ พัฒนาการทางกายมีอัตราการเติบโตซาดงกวาวัย - ทารก ทักษะของกล้ามเนื้อเติบโตอยางไมเทากัน การประสาณงานระหวางกล้ามเนื้อ

⁶Gertrude Hildreth, Readiness for School Beginners (New York: World Book Company, 1950), pp. 327 - 330.

⁷Gertrude Hildreth, Learning of the Three R's (Mineapolis Education Publisher, Mc., 1956), p. 583.

⁸Baker, op. cit., pp. 192 - 193.

⁹คีลา วยนียโยธิน, เรื่องเคิม, หนา 7 - 8.

ใหญ่ ๆ เจริญขึ้นมาก ส่วนการประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อเล็ก และระหว่างตาและมือ ยังไม่เจริญนัก¹⁰ นอกจากนี้ ทรวงแก้ว ศิริพานิช ได้ศึกษาถึงการรับรู้ระดับของ เด็กไทยใน กลุ่มอายุระหว่าง 4 - 8 ปี พบว่า เด็กอายุ 4 ปี มีการรับรู้ระดับมากที่สุด และการรับรู้ ระดับค่อย ๆ ลดน้อยลงตามลำดับเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น¹¹ ซึ่งแสดงว่า เด็กวัยอนุบาลยังไม่มี ความพร้อมทางความรู้ทักษะในการเขียน การสอนในโรงเรียนอนุบาล จึงเป็นการฝึก - ความพร้อมของเด็กในด้านต่าง ๆ รวมทั้งความพร้อมในการเขียนด้วย

Baker ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาความพร้อมในการเขียนของเด็กไว้ว่า บิดามารดาและครูสามารถช่วยเด็กได้ โดยการสนับสนุนให้เด็กมีความต้องการที่จะเขียน มากขึ้น และจัดเตรียมให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการประสานงานของ - กล้ามเนื้อทั้งส่วนใหญ่และส่วนย่อย คือ การใช้แขนและมือ ตลอดจนไปจนถึงนิ้วมือ นอกจากนี้ ควรพยายามเปิดโอกาสให้เด็กได้ทราบถึงแบบของตัวหนังสือในลักษณะต่าง ๆ ด้วย¹²

Gelb ได้กล่าวถึงการเขียนหนังสือของเด็กที่เริ่มหัดเขียนใหม่ ๆ ว่า เป็นงาน ที่ยากและสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่าน เพราะในการอ่านเด็กเพียงแต่สังเกตเห็นความแตกต่าง ของตัวอักษร และทำความเข้าใจกับความหมายของตัวอักษรนั้น ๆ ในทันทีทันใด ในการ ทำเช่นนั้น สายตาและสมองของเด็กจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างดี เด็กจึงจะอ่านหนังสือ - ออก แต่การเขียนนั้น เด็กจะต้องมีการประสานกันระหว่างสมอง สายตา และมือด้วย เป็น อย่างดี จึงจะเขียนได้ การเขียนจึงเป็นงานที่ยากกว่าการอ่านมาก¹³ ดังนั้นในการสอน

¹⁰ คุยม ชุมสาย, ม.ล., จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม; พระนคร: โรงพิมพ์กิ่งเพชร, 2504), หน้า 159 - 160.

¹¹ ทรวงแก้ว ศิริพานิช, "การรับรู้ระดับของเด็กไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหา - บัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

¹² Baker, op. cit., pp. 192 - 195.

¹³ I. J. Gelb, "A Study of Writing," The Foundation of Grammatology (Chicago: The University of Chicago Press, 1918), pp. 11 - 12.

เขียน ถ้าครูสอนไม่วิธีการและหลักที่แท้จริงของการเขียนแล้ว การสอนก็จะเป็นการ
สิ้นเปลืองทั้งเวลาและพลังงาน ผลที่ได้อาจจะไม่คุ้มค่า ทั้งยังอาจจะเกิดผลร้ายแก่เด็ก
ถึงคราวไรแล้วบางคน

Folk ได้ให้คำแนะนำว่า ความพร้อมในการเขียนตัวอักษรในระยะต้นขึ้นอยู่กับ
กับการศึกษาถึงรูปร่างของตัวอักษรมากกว่าที่จะศึกษาถึงความหมายของตัวอักษรนั้น ¹⁴
Greene และ Petty ได้ให้ความเห็นว่า ในระยะแรก ๆ ที่ฝึกเขียน ผู้สอนยังไม่
ควรคำนึงถึงเรื่องความหมายมากนัก แต่ควรเน้นในเรื่องรูปร่างของตัวอักษรมากกว่า
เพราะคุณภาพของตัวอักษรขึ้นอยู่กับรูปร่างของตัวอักษร เป็นอันกับแรก ¹⁵ Herrick และ
Jacobs ได้สนับสนุนเรื่องนี้ โดยกล่าวว่า ในระยะแรกสิ่งที่ควรเน้นในการสอน คือ
รูปร่างของตัวอักษร ¹⁶

Anderson ได้ให้คำแนะนำการฝึกเขียนไว้ว่า ต้องฝึกเขียนเส้นแต่ละอย่าง
ที่แยกกันก่อน แล้วมาต่อกัน การสอนเด็กระยะเริ่มเรียนจะค่อนข้างมากเรื่องการ
เขียนให้ชัดเจนแจ่มแจ้ง และเรียนวิธีเขียนเส้นในหลอดทอง ¹⁷ ผลการสำรวจของ Floyd
ได้ขยายความออกไปว่า เด็กจะเขียนไ้เองโดยไม่ตองคนแบบ เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับ -
ประเภทของเส้นที่ประกอบเป็นรูปตัวอักษร เช่น เส้นที่เขียนไ้โดยปาก เด็กจะเขียนไ้ช้า

¹⁴ Ethel M. Folk, " Letter to Enrich Children's Experiences,"
Elementary English Review, 18 (March, 1941), 77 - 82.

¹⁵ Harry A. Green and Walter T. Petty, Developing Language
Skills in the Elementary School, (Boston : Allyn and Bacon, Inc.,
1959), pp. 107 - 108.

¹⁶ Virgil E. Herrick and Leland B. Jacobs, Children and the
Language Arts (New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1955), p. 279.

¹⁷ Paul S. Anderson, Language Skills in Elementary Education,
(New York : The Macmillan Company, 1967), p. 104.

เป็นต้น¹⁸

นอกจากนี้ Hildreth ได้ให้ข้อคิดว่า การสอนเขียนแก่เด็กเล็ก ผู้สอน -
 ต้องคอยแนะนำโดยใกล้ชิด การปล่อยให้เด็กละเลย เด็กโตฝึกเขียนเองตามใจชอบจะทำ
 ให้เด็กสะสมนิสัยการเขียนที่ผิด ๆ ไว้ เช่น เขียนจากหางมาก่อน หรือเขียนรูปตัวอักษร
 ที่แปลกออกไปตามความถนัดของตน¹⁹ วิธีเขียนที่ไม่ถูกต้อง กล่าวคือ วางมือไม่ถูกต้อง
 ขณะที่เขียน วางกระดาษและจับเครื่องเขียนไม่ถูกต้อง บางส่วนของร่างกายไม่อยู่ใน
 ท่าที่ถูกต้อง (ตัวเอียง ก้มหน้าเกินไป) ขาดการควบคุมแขน มือ นิ้วมือ และเขียนควย
 อากาการเกร็ง เหล่านี้ Herrick และ Jacobs โศสรว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวอักษร
 ขาดคุณภาพควย²⁰

จากข้อคิดเห็นเหล่านี้ประกอบกับความสำคัญของการสอนเขียนตามลำดับวิธภาวะ
 ของเด็กดังกล่าวแล้วข้างต้น ทำให้เขียนยอนไปพิจารณาถึงการสอนเขียนให้แก่เด็กเริ่ม
 เรียนของไทย ตามสภาพที่เป็นอยู่ ครอบคลุมมากไม่คอยคำนึงถึงเด็กนัก ครูมักจะมองข้าม
 ความจริงในข้อที่ว่า เด็กแต่ละคนเจริญเติบโตมากน้อยไม่เท่ากัน และมีความสามารถ -
 ต่างกัน จึงจัดประสบการณ์การสอนไปตามที่ครูคิดว่าถูก ฝึกวางาย ฝึกวาดี เด็กควรรู
 โดยไม่ได้นำมาว่าเด็กฝึกเช่นนั้นหรือไม่ โดยเฉพาะการเขียนเขียนอักษรไทยของเด็ก -
 เริ่มเรียน ครูส่วนมากมักจะเริ่มสอนให้เด็กเขียนตัวพยัญชนะเรียงตามลำดับ ก - ฮ โดย
 ไม่ได้คำนึงว่าเด็กมีความพร้อมที่จะเขียนหรือไม่ เด็กทราบส่วนประกอบของตัวอักษรนั้นๆ
 หรือยัง กวยเหตุนี้จึงทำให้เด็กเกิดปัญหาในการเขียนดังกล่าวมาแล้ว แต่ก็มีครูบางท่าน

¹⁸ Virgil E. Herrick, "Handwriting and Children's Writing,"
Elementary English, 4 (April, 1960), 231.

¹⁹ Hildreth, Readiness for School Beginners, p. 330

²⁰ Herrick and Jacobs, op. cit., pp. 275 - 277.

ที่สอนเด็กเริ่มเรียนให้ทราบส่วนประกอบของตัวอักษรไทยก่อน โดยฝึกสี่ลามีให้เขียนเส้นแบบต่าง ๆ แต่ก็ให้เขียนมากเกินไปบ้าง เขียนน้อยเกินไปบ้าง บางท่านก็ให้เริ่มเขียนเส้นง่ายไปก่อน บางท่านก็ให้เริ่มเขียนเส้นยากไปก่อน บางท่านก็ให้เริ่มเขียนเส้นง่ายบ้างยากบ้างสลับกันไป ไม่เป็นมาตรฐานที่ควรจะใช้สอนเด็กตามลำดับวิภาวะ

การที่ครูให้เด็กฝึกสี่ลามี โดยให้เขียนเส้นแบบต่าง ๆ ก่อนจะเริ่มเรียน - เขียนตัวอักษรไทยนั้น เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตัวครูและตัวเด็ก กล่าวคือ ครูก็จะสอนให้เด็กเขียนตัวอักษรใจง่ายขึ้น และเด็กก็จะไม่เกิดปัญหาในการเขียน เพราะเส้นที่เด็กเขียนจะลอย ๆ ทาตายความพยายามของเด็กมากขึ้น และช่วยให้เด็กมีความต้องการจะเขียนอักษรที่ยากขึ้นไปตามลำดับ

เนื่องจากผู้เขียนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น และหลังจากที่ใคร่สำรวจแล้วว่า ปัญหานี้ยังไม่มีใครใคร่ศึกษาอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ผู้เขียนจึงมีความคิดว่า หากใคร่ทำการวิจัยในกรณีอย่างละเอียดแล้ว ผลที่ใคร่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการสอนเขียนให้แก่เด็กไทยของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กเริ่มเรียน.

การสำรวจการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง ยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้เป็นกิจจะ -
ลักษณะ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมการวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เป็น
พื้นฐานและเป็นส่วนประกอบของการวิจัยนี้เท่าที่จะหาได้ไว้โดยย่อ ดังต่อไปนี้

ก. ธรรมชาติของอักษรไทย

ประเทิน มหาจันทร์ ได้พิจารณาการใช้อักษรไทยแต่ละตัว เห็นว่าตัวอักษร
ทุกตัวมีความอ่อนช้อย และมีลีลาที่สลับซับซ้อน เต็มไปด้วยเส้นขมวด เส้นหยัก เส้นโค้ง
ที่ละเอียดละออ ตัวอักษรบางตัวต้องลากเส้นวงวนกลับไปกลับมาหลายครั้ง เช่น ตัว
จ ฉ ฎ ฐ ซึ่งก่อให้เกิดความยากลำบากในการเขียนเป็นอันมาก ฉะนั้น การที่จะ
เขียนตัวอักษรไทยได้ ผู้เขียนจะต้องจดจำลีลาของอักษรแต่ละตัวให้โดยแม่นยำเสียก่อน
และต้องมีความประณีตในการเขียนอย่างมาก ดังนั้นความพร้อมในการเขียนจึงมีความ
จำเป็นต่อการเขียนตัวอักษรไทยอยู่ไม่น้อย²¹

ข. ความพร้อมในการเขียน

Gelb ได้กล่าวว่า เด็กแต่ละคนมีความเจริญทางร่างกายและสมองแตก
ต่างกัน ภายใต้นี้ จึงยากที่จะฝึกให้เด็กเขียนได้ก็เท่า ๆ กัน ในเวลาใกล้เคียงกัน
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและการฝึกฝน เป็นสำคัญ²²

²¹ ประเทิน มหาจันทร์, "ศึกษากการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นประถม
ปีที่ 1" (ปริชญาวิทยนการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2506),
หน้า 9 - 10.

²² I. J. Gelb, op. cit., p. 13.

Dawson กล่าวว่า การเขียนมีไว้เป็นเพียงกระบวนการของการใช้แรงงานทางกลตามเนื้อหรือเป็นการตอบสนองของกิริยาสะท้อนขั้นต่ำเท่านั้น แต่การเขียนเป็นกระบวนการแห่งการคิด เป็นกระบวนการที่ต้องใช้กิจกรรมของระบบประสาทส่วนกลางด้วย²³

คีลา จายนีโยธิน โคลกล่าวถึงการเขียนว่า เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ - ความรับรู้ที่ลึกซึ้งยิ่งกว่าเพียงทางตา เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิด และใช้ประสาทส่วนที่เรียกว่า Cortical Nerve เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความรู้รวมระหว่างประสาทตา แขน มือ และกลตามเนื้อเล็ก ๆ ทั่วร่างกาย²⁴

ประเทิน มหาจันทร์ ก็เข้าใจว่า การเขียนเกิดจากการประสานงานระหว่างสมอง สายตา และมือ ซึ่งเป็นการประสานกันของกลไกทางจิตและทางกายภาพ ในส่วนที่เกี่ยวกับกายภาพนั้น มือ นิ้วมือ และแขน มีความสำคัญต่อการเขียนอย่างยิ่ง²⁵

Hildreth กล่าวว่า การเขียนที่ดีนั้น จะต้องอาศัยการประสานงานอย่างดีระหว่างสายตากับมือ นอกจากนั้นการควบคุมกลตามเนื้อมือ นิ้วมือและแขน จะต้องเป็นไปอย่างดี จึงจะไ้การเขียนที่มีประสิทธิภาพสูง²⁶

Tidyman และ Butterfield โคลกล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีความพร้อมในการเขียนว่า ต้องมีความสามารถด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถที่จะบังคับการเคลื่อนไหวของกลตามเนื้อในขณะที่เขียน กล่าวคือ ผู้เขียนวางแขนอย่างสบายบนโต๊ะ กลตามเนื้อแขน มือ และนิ้วมือ จะเคลื่อนไหวไปอย่างกลมกลื่น เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

²³Mildred A. Dawson, Guiding Language Learning (New York : World Book Company, 1957), p. 392.

²⁴คีลา จายนีโยธิน, เรื่องเดิม, หน้า 8.

²⁵ประเทิน มหาจันทร์, เรื่องเดิม, หน้า 20.

²⁶Hildreth, Learning of the Three R's, pp. 583 - 584.

2. ความสามารถในการจำภาพของตัวอักษร โดยอย่างแม่นยำถูกต้อง ก่อนที่เด็กจะเขียนหนังสือได้ ภาพของตัวอักษรจะคงฝังอยู่ในจิตใจของเด็กอย่างชัดเจนเสียก่อน ยิ่งกว่านั้นเด็กจะคงจดจำดีดากการ เขียนของตัวอักษรแต่ละตัวให้ได้อีกด้วย เมื่อเด็กจำภาพของตัวอักษรได้อย่างแม่นยำ และมีการประสานของตาและมือเป็นอย่างดีแล้ว การเขียนตัวอักษรของเด็ก ก็จะไม่เป็นเรื่องที่ยากลำบาก²⁷

ขอคิดเห็นข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ระบบประสาทส่วนกลางหรือสมอง การรับรู้ทางสายตา กล้ามเนื้อมือ และการประสานงานของกล้ามเนื้อและสายตา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมในการเขียน

สำหรับการรับรู้ทางสายตานั้น Dawson ได้แสดงความคิดเห็นว่า วุฒิภาวะในด้านการรับรู้ทางสายตา เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเขียนของเด็ก²⁸ Frostig ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้ทางสายตาของเด็กพบว่า เด็กที่อยู่ในวัยระหว่างก่อนเขาเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นั้น การรับรู้ทางสายตาจะเป็นตัวที่บ่งชี้ถึงสถานะของขบวนการพัฒนาการของเด็กโคคดีที่สุด และเด็กที่มีความล่าช้าในการเรียนนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากความเสียเปรียบในด้านความสามารถในการรับรู้ทางสายตาเป็นสำคัญ²⁹ และในปี ค.ศ. 1965 Lewis และ Lewis ได้รายงานเกี่ยวกับการวิจัยการเขียนหนังสือของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในแคลิฟอร์เนียว่า การเขียนหนังสือของเด็กและอายุของเด็กนั้น มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่เด็กทำได้จากแบบทดสอบการรับรู้ทางสายตา³⁰

²⁷Willard F. Tidyman and Marguerite Butterfield, Teaching the Language Arts (New York: McGraw - Hill Book Company, Inc., 1951), pp. 363 - 365.

²⁸Dawson, op. cit., p. 391.

²⁹Marianne Frostig, "Disturbances in Visual Perception," The Journal of Educational Research, 57 (November, 1963), 160 - 162.

³⁰Thomas D. Horn, "Handwriting and Spelling," Review of Educational Research, 37 (April, 1967), 170.

เกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมระบบกล้ามเนื้อ Rowley โคหาสท - สัมพันธ์ของกล้ามเนื้อที่มีการประสานกันอย่างไม่สมบูรณ์กับลายมือที่อ่านยาก และ เขียน ไชยา ผลปรากฏว่า ลายมือที่เขียนช้าและอ่านยากไม่ใดเป็นผลมาจากการประสานงาน ของกล้ามเนื้อที่ยังไม่คล่อง แต่จะขึ้นอยู่กับการฝึกฝนมากกว่าอย่างอื่น ทั้งนี้หมายความว่า ผู้ที่มีการประสานงานของกล้ามเนื้อดี มีไขว้จะ เขียนหนังสือใดก็เสมอไป การฝึกฝน ที่ฝึก และนิสัยในการ เขียนที่ไม่ถูกต้องจะทำให้ลายมืออ่านไคยาก แต่ผู้ที่เขียนหนังสือก็ มีลายมืองาม กล้ามเนื้อที่เกี่ยวข้องกับการ เขียนจะต้องประสานงานกันอย่างดี³¹

ในเรื่องการประสานงานของกล้ามเนื้อและสายตานั้น เด็กที่หัดเขียน ใหม่ ๆ ยังไม่มีความพร้อมในค่านนี้ เพื่องฟู เกรือตราฐ โคสัง เกตเห็นปัญหาของเด็ก ที่เริ่มหัดเขียนว่า เด็กหัดเขียนใหม่ ๆ จะเขียนหนังสือกลับ อาจะกลับตัวสะกดหรือ ตัวอักษรแต่ละตัว พอถึงระยะหนึ่งเมื่อตาจับมือประสานกันดีแล้ว การเขียนหนังสือกลับ ก็หายไประเอง มีผู้ศึกษาและวิจัยเรื่องนี้ ปรากฏว่าเมื่อเด็กอายุ 7 หรือ 8 ปี ผู้ที่เขียน หนังสือกลับจะยัง เขียนกลับรอยแต่เพียงเล็กน้อย หรือประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ของการ เขียนกลับเมื่อก่อนเท่านั้น³²

นอกจากนี้ ยังไคมีนักการศึกษาหลายท่าน ไคสรุปองค์ประกอบของความพร้อม ในการเขียนไว้ ดังนี้

Hildreth สรุปองค์ประกอบที่กำหนดความพร้อมในการ เขียนของ เด็ก เป็น 7 ประการ คือ วุฒิภาวะทางสมอง วุฒิภาวะทางการรับรู้ วุฒิภาวะทางการสัมผัส - วุฒิภาวะทางภาษา การปรับตัวทางอารมณ์และสังคม ประสบการณ์เบื้องต้น และสภาวะ ของร่างกาย³³

³¹ Herrick, op. cit., p. 250.

³² เพื่องฟู เกรือตราฐ, "เด็กหัดเขียนหนังสืออย่างไร" ศูนย์ศึกษา, 4 (เมษายน, 2505), 11 - 19.

³³ Hildreth, Readiness for School Beginners, p. 382.

คีลา จายนีโยธิน ได้เสนอหัวข้อใหญ่ ๆ ที่สังเขปเกี่ยวกับความพร้อมในการเขียน 7 ประการ คือ

1. การรับรู้ทางสายตา (Visual Perception)
2. ความสามารถในการควบคุมระบบกล้ามเนื้อ (Muscle Control)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา (Eye - hand Coordination)
4. ความพร้อมทางอารมณ์ (Emotional Readiness)
5. ความพร้อมทางสังคม (Social Readiness)
6. สมรรถภาพในการใช้ภาษาพูด (Oral Language Ability)
7. ความเข้าใจความหมายของศัพท์ต่าง ๆ (Vocabularies)

นอกจากองค์ประกอบของการเขียนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังได้มีการศึกษาพบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศก็มีความสำคัญต่อการเขียนด้วย ดังที่ Gelb ได้ให้ข้อสังเกตว่า การฝึกอ่านและเขียนในระยะเริ่มแรกนี้ ยังมีความแตกต่างกันในระหว่างเพศด้วย ส่วนมากเด็กหญิงจะสามารถฝึกหัดอ่านเขียนได้ในอายุที่ยังน้อยกว่าเด็กชาย³⁵ Anderson ก็ได้กล่าวว่า ขบวนการพัฒนาการจะแตกต่างกันไป แต่เด็กหญิงมักจะมีวุฒิภาวะมากกว่าเด็กชาย³⁶ นอกจากนี้ Donelson ได้ทำการศึกษาความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้น 10 จำนวน 1821 คน ซึ่งแบ่งกลุ่มเป็นพวกที่ประสบความสำเร็จในการเขียน และพวกที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเขียน โดยให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และทำแบบทดสอบสติปัญญาของโอทิส (Otis I.Q. Test) ผลปรากฏว่า เด็กที่มีความสามารถในการเขียนนั้น มักจะเป็นเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย

³⁴ คีลา จายนีโยธิน, เรื่องเดิม, หน้า 7 - 9.

³⁵ Gelb, op. cit., p. 13.

³⁶ Anderson, op. cit., p. 100.

และเป็นเด็กที่ฉลาดกว่าปรกติ³⁷

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการเขียนกับสติปัญญา นั้น Herrick และ - Jacobs ได้กำหนดหลักการสอนเขียนลายมือโดยสังเขปข้อหนึ่งว่า กตภาพในการเขียนลายมือของแต่ละคนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสติปัญญาของผู้เขียน เด็กสามารถปรับปรุงการเขียนลายมือของเขาให้ดีขึ้นได้ หากได้ศึกษาดังขอบบพรอง รู้จักวิธีแก้ไขและฝึกฝนการเขียนให้ถูกต้อง³⁸ Hildreth ได้ให้ข้อคิดเห็นเรื่องความพร้อมของเด็กว่าการเขียนของเด็กจะเริ่มมาเท่า ๆ กัน แต่ความสามารถในการเขียนจะไม่เท่ากันเลย ทั้งนี้ ขอบบขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม การฝึกฝน รวมทั้งพัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละคน พัฒนาการทางภาษานั้น เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน แต่ละด้านก็ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งและใกล้ชิด³⁹

ค. การฝึกความพร้อม

ก่อนการเขียนรู้ใจ ๆ ครูผู้สอนควรเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การฝึกความพร้อมในแต่ละด้านก็มีวิธีการต่าง ๆ กันไปหลายแบบหลายวิธีด้วยกัน สำหรับการฝึกความพร้อมในด้านกาเขียนนั้น ได้มีผู้เสนอแนะกลวิธีไว้อย่างหลายแบบดังต่อไปนี้

Hildreth ได้ให้ความเห็นว่า ผู้สอนอาจจะหาวิธีส่งเสริมให้เด็กเกิดความพร้อมในการเขียนด้วยการให้เด็กได้ฝึกทักษะในการไต่มือ เป็นคนว่า วาครูป ระบายสี

³⁷Keneth L. Donelson, "Variables Distinguishing Between Effective and Ineffective Writers in Tenth Grade," The Journal of Experimental Education, 35 (Summer, 1967), 37 - 41.

³⁸Herrick and Jacobs, op. cit., p. 287.

³⁹Hildreth, Readiness for School Beginners, pp. 331 - 332.

ควยนิ้วมือ บั้น เข็ม ถัก สาน ตัก ปะกระชาย และเล่นของเล่น เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือที่สัมพันธ์กับการเขียนแล้ว ยังช่วยให้การประสานระหว่างตาและมือเป็นไปอย่างกลมกลืน ในขณะที่เดียวกัน พัฒนาการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเขียน ก็จะหลอยเจริญงอกงามไปด้วย ทำให้เด็กสร้างความเชื่อมั่นในการเขียนได้เร็วยิ่งขึ้น⁴⁰

Baker ได้เสนอแนะว่า การให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นกลางแจ้ง วาดภาพ และทำงานหัตถศึกษา จะช่วยให้เด็กได้ฝึกการประสานงานของกล้ามเนื้อมือได้เป็นอย่างดี⁴¹ และ Folk ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า วัสดุต่าง ๆ เช่น หนังสือ ของเล่น รูปภาพ จะช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในการเขียนเร็วขึ้น⁴²

ประเทิน มหาจันทร์ ได้สรุปวิธีสร้างความเชื่อมั่นในการเขียน ดังนี้

1. หากิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกกล้ามเนื้อมือ และการประสานงานของตาและมือมาให้เด็กทำ
2. เราให้เด็กเกิดความปรารถนาที่จะเขียน
3. ให้เด็กได้มีโอกาสเกี่ยวข้องกับรูปของตัวอักษร คำ และช่องไฟ เพื่อให้เด็กจะใคร่จดจำไว้⁴³

Anderson ได้แยกการฝึกความเชื่อมั่นในการเขียนเป็น 3 แบบ คือ

แบบที่ 1. ฝึกกล้ามเนื้อมือและฝึกการบังคับกับเครื่องมือที่ใช้เขียน ให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือเล็กของมือควยการเล่นเครื่องเล่นต่าง ๆ เช่น เล่นโทรศัพท์ แจ็คโต๊ะ เปลี่ยนเสื่อตุ๊กตา ตักกระดาษควยกรรไกร เขียนภาพควยนิ้วมือ บั้นดินเหนียว ถักสาน

⁴⁰Hildreth, Learning of the Three R's, p. 584.

⁴¹Baker, op. cit., pp. 192 - 195.

⁴²Folk, op. cit., pp. 77 - 82.

⁴³ประเทิน มหาจันทร์, เรื่องเดิม, หน้า 20.

และฝึกใช้ชอล์ก เขียนบนกระดาน หรือใช้สีเทียน เขียนในกระดาษแผ่นใหญ่ ๆ

แบบที่ 2. เพิ่มความสามารถของเด็กในการใช้ภาษา พวกที่ฝึกแบบนี้ เชื่อว่าเป็นการหาประโยชน์มิได้ที่จะให้เด็กเรียนเขียนก่อนที่จะสามารถอธิบายสิ่งที่เขาคิดได้ เด็กเริ่มเรียนจะต้องมีประสบการณ์อย่างมากเพื่อที่จะสามารถแสดงความคิดของตัวเองได้ เมื่อเด็กได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ภาพ หรือฟังเพลงต่าง ๆ เขาจะคอยรับการกระตุ้นให้เขามีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์และออกความคิดเห็นโดยเสรี การเรียนจึงนับเป็น เครื่องมือพิเศษสำหรับขยายคำพูด ความเข้าใจ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนให้คนอื่นได้รับทราบ

แบบที่ 3. ให้การฝึกฝนเกี่ยวกับพื้นฐานในการเขียนโดยตรง เริ่มแรกให้เขียนบนกระดานดำก่อน เพื่อให้เด็กได้ซักถามเนื้อใหญ่ เข้าใจรูปร่างตัวอักษรที่แท้จริง และรู้จักวิธีเขียน เด็กจะได้รับการเขียนวงกลมเป็นอันดับแรก โดยมีการกำหนดทิศทางที่เริ่มต้นเขียนให้ เช่น เขียนรูปนาฬิกา ขนมหกสม ๆ ลูกบอล ฝูงสัตว์ เป็นต้น ต่อจากนั้น ก็เชื่อมโยงวงกลมกับเส้นตรง เช่น ใจวาดภาพเครื่องบิน ล้อ วาดภาพโถงวงมีขนไก่ ที่หาง วาดภาพไม้ตะขกมีหัวกลม⁴⁴

ง. การสอนเขียนแก่เด็กเริ่มเรียน

002105

เฟื่องฟู เกียรติราช ได้เสนอแนะวิธีสอนเขียนในระบอบการเตรียมตัวเด็ก โดยสังเขปดังนี้ ในระยะนี้เด็กควรจะได้มีโอกาสลากเส้นตามที่ตนชอบใจ กรออาจแนะให้เขียนรูปที่มีเส้นขึ้น เส้นลง เส้นนอน เส้นจิก หรือเส้นรวมวงประกอบเป็นรูปต่าง ๆ ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมตัวในการเขียนตัวอักษรภายหลัง เด็กก็จะได้ฝึกหัดควบคุมปลายนิ้วมือ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือด้วย⁴⁵

⁴⁴Anderson, op. cit., p. 102.

⁴⁵เฟื่องฟู เกียรติราช, เรื่องเดิม, หน้า 11 - 19.

ประเพณี มหาชนที่ ไกล่กลาวถึงธรรมชาติของ เส้นที่ประกอบเป็นรูปพยัญชนะ
ไทยไว้ดังนี้

1. เส้นชี้คลง

ก. เส้นตั้งฉาก ↓|||

ข. เส้นเฉียง ↘||| ↙|||

2. เส้นชี้คขึ้น

ก. เส้นตั้งฉาก ↑|||

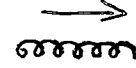
ข. เส้นเฉียง ↗||| ↖|||

3. เส้นขนาน

เส้นตรง เหล่านี้ประกอบเป็นพยัญชนะหลายตัว เช่น

บ ป ษ ท ฑ ฝ ฝ

4. เส้นขมวก

ก. ขมวกตามเข็มนาฬิกา ๑ ๑

ประกอบเป็นหัวพยัญชนะ บ ข ม ค จ ฅ

ข. ขมวกทวนเข็มนาฬิกา ๑ ๑

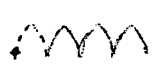
ประกอบเป็นหัวพยัญชนะ ย ล อ ว ฅ ฝ

5. เส้นจัก

กานขวาง

ก. จักตรงแหลม

ประกอบเป็นพยัญชนะ พ ฝ ฝ ฝ

ข. จักโค้งแหลม

ประกอบเป็นพยัญชนะ ค ท ฑ ฅ ก ฅ ฎ

ค. จักโค้งมน

ประกอบเป็นพยัญชนะ ว อ จ ล ส ค ฅ

กานตั้ง

ก. ลากดง

ข. ลากขึ้น

ประกอบเป็นพยัญชนะ ย ร ฐ ฐ⁴⁶

⁴⁶ประเพณี มหาชนที่, เรื่องเดิม, หน้า 128.

ฉวีวรรณ จึงเจริญ ไกล่ลวดถึงวิธีการฝึกความพรอมทางคักลายมือไว้ว่า
 ในการฝึกครั้งแรกควรจะเป็นการฝึกการใช้นิ้วมือลากเส้นต่าง ๆ ซึ่งจะ เป็นเส้นที่ประกอบ
 ขึ้นเป็นตัวพยัญชนะ เช่น เส้นวงกลม ○ เส้นตั้ง | เส้นเฉียง / เส้นขนาน //

เส้นหยัก ㄷ เส้นโค้งมน ๐ เส้นโค้งจัก ๘ เส้นโค้งหมุนตามเข็มนาฬิกา ๑
 และทวนเข็มนาฬิกา ๒ 47

อรุณ วิวัฒน์ สุนทรพงศ์ กล่าวว่า ก่อนที่นักเรียนจะเริ่มเขียนเป็นตัวอักษร
 นั้น ครูควรฝึกสิ่งต่อไปนี้เสียก่อน เพื่อฝึกการใช้นิ้วมือลากเส้นต่าง ๆ ให้มี
 ทักษะพอควร ดังนี้

1. เส้นตรงตั้ง
2. เส้นตรงนอน
3. เส้นโค้งขึ้น
4. เส้นโค้งลง
5. วงกลม

เมื่อมีทักษะทางการลากเส้นแล้ว ก็เริ่มให้เขียนตัวอักษรต่าง ๆ ได้ เพราะ
 ตัวอักษรต่าง ๆ นั้น ต้องใช้เส้นต่าง ๆ มาต่อกัน⁴⁸

Herrick และ Jacobs ได้เสนอแนะกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกเขียน ดังนี้

1. การลากตามรอยอักษร
  - ก. ลากตามรอยอักษรโดยใช้กระดาษลอกถ่าย
  - ข. ลากตามรอยอักษรที่พิมพ์เป็นจุดไขปลา

⁴⁷ฉวีวรรณ จึงเจริญ, ฝึกความพรอมทางคักลายมือชั้นอนุบาลและเด็กเล็ก,
 (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้าคำชี้แจง.

⁴⁸อรุณ วิวัฒน์ สุนทรพงศ์ และคนอื่น ๆ, การบริหารการศึกษาและระดับชั้น
ต่าง ๆ ของการศึกษา, (พระนคร: โรงพิมพ์นิยมวิทยา, 2507), หน้า 162.

- ก. ลากตามรอยอักษรในสมุดแบบฝึกหัด
 ง. ใช้นิ้วมือลากตามรูปตัวอักษรที่ฉลุควายไม้
2. การเขียนลอกแบบ
- ก. ลอกตามแบบในสมุด หนังสือคู่มือ บนกระดาษ หรือบนกระดานดำ
 ข. ลอกตามแบบตัวอักษรที่ผู้สอนนำมาแสดง
 ค. ลอกตามแบบที่ผู้สอนแสดงวิธีเขียนในคู่มือ
 ง. คุแบบแล้วเขียนตามโดยเขียนในอากาศ
3. การฝึกจังหวะ
- ก. ฝึกฟังจังหวะจากดนตรี
 ข. ฝึกนับจังหวะ 1, 2, 3, 1, 2, 3
 ค. ฝึกอ่านคำกลอนสำหรับเด็ก
4. การทำแบบฝึกหัด
- ก. ฝึกหัดกับอุปกรณ์การฝึก เช่น กระดานปักหมุดตามแบบที่กำหนดให้
 ข. ฝึกเขียนเส้นตรง เส้นเฉียง เส้นโค้ง เส้นจิก และวงกลม
 ค. ฝึกความเร็วในการเขียน
 ง. สะกดตัวไปพร้อมกับการเขียน
5. การใช้คู่มือ
- ก. ใ้รสมุดแบบฝึกหัด ทรายาง แบบไม้
 ข. ใ้รสมุดคำแนะนำที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง
6. การฝึกเขียนบนกระดานดำ⁴⁹

⁴⁹Herrick and Jacobs, op. cit., p. 279 - 280.

จ. เครื่องมือที่ใช้ในการเขียน

Herrick โกลลาวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการเขียนว่า มีผลต่อลักษณะรูปร่าง และคุณภาพของตัวอักษร เครื่องเขียนที่ผิดลักษณะจะทำให้การเขียนไม่สวยเท่าที่ควร แต่เครื่องเขียนที่เหมาะสม คือ มีขนาดที่จับถือได้อย่างสบายและใช้เขียนได้ดี จะช่วยให้ลายเส้นมีเหลี่ยมและมุมที่เอนขึ้น เด็กเล็กที่ฝึกเขียนใหม่ ๆ ชอบใช้ดินสอดอ่อน ๆ ซึ่งเขียนได้เสถียรและไม่ตองออกแรงมาก นอกจากนี้ Herrick ยังได้ศึกษากระดาษที่ใช้ในการฝึกเขียน พบว่า โดยทั่วไปกระดาษ 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่พิเศษ มีเส้นบรรทัดห่างกัน $1\frac{1}{2}$ นิ้ว กระดาษขนาดรองลงมา มีเส้นบรรทัดห่างกัน 1 นิ้ว และกระดาษขนาดธรรมดา (ใหญ่ $8\frac{1}{2} \times 11$ นิ้ว) เส้นบรรทัดห่างกัน $\frac{3}{8}$ นิ้ว⁵⁰

Wiles ได้ทดลองและสรุปผลเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการเขียนว่า ขนาดของดินสอดหรือดินสอดความสำเร็จในการเขียน และต่อปฏิกริยาทางกายของผู้เขียนด้วย เขาได้แนะนำว่า เด็กที่เริ่มฝึกเขียนใหม่ ควรใช้ดินสอดหรือปากกามาตรฐานที่มีไว้สำหรับการฝึกเขียนโดยเฉพาะ หรือดินสอดไส้ใหญ่ที่มีความอ่อนพอสมควร เพราะเด็กในระยะนี้ยังขาดการประสานของกล้ามเนื้อที่นิ้วมือ ที่มือ และที่แขน อย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นดินสอดที่อ่อนจะช่วยให้การเขียนของเด็กสะดวกขึ้น⁵¹

ในการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการศึกษาประชาชน ไกรวบรวมข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการสอนเขียนลายมือไว้หลายประการ หนึ่งในข้อเสนอแนะเหล่านั้น กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการเขียนว่า ในขั้นต้น ๆ ควรใช้เครื่องมือช่วยหามือเขียน

⁵⁰ Herrick, *op. cit.*, p. 225.

⁵¹ Marion E. Wiles, "Effect of Different Sizes of Tools on the Handwriting of Beginners," *Elementary School Journal*, 43 (March, 1943), 412 - 14.

ไคดลอง เช่น พักนอน ๆ กินสูดนอน ๆ ปากกาปากใหญ่ ๆ⁵²

นอกจากลักษณะของ เครื่องมือที่ใช้ในการ เขียนจะมีความสำคัญต่อการ เขียนแล้ว การจับ เครื่องมือและท่าหนึ่งยังมีผลต่อการ เขียนด้วย กังที่ ประเทิน มหาจันทร์ ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่จับดินสอดอกตอมีแนวโน้มในเรื่องความสามารถในการ เขียนดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่จับดินสอดอกตอ และนักเรียนที่หนึ่งเขียนอย่างถูกต้องจะมีความสามารถเฉลี่ยในการ เขียนดีกว่าที่หนึ่ง เขียนไม่ถูกต้อง⁵³

ฉ. เวลาที่ใช้ในการสอนเขียน

Arnold กับคณะ ได้ทำการสำรวจที่ Wisconsin เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการสอนเขียนลายมือ ผลปรากฏว่า ช่วงเวลาในการสอนเขียนลายมือแต่ละครั้งส่วนมากกำหนดประมาณ 15 - 20 นาที⁵⁴ และ Mosbo ได้กล่าวว่าการให้เด็กหัดเขียนในตอนเช้า เชื่อกันว่าจะเขียนได้ดีกว่า แต่ไม่มีการวิจัยสนับสนุน และได้กล่าวต่อไปควาว่า " after quiet" ดีกว่า " after strenuous" ⁵⁵

⁵² องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และสถานศึกษา ระหว่างประเทศ, " การสอนเขียนลายมือ, " การประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการ ศึกษาประชาชน รวบรวมขอเสนอแนะ 1934 - 1951, (สิ่งพิมพ์เลขที่ 125, ขอเสนอแนะฉบับที่ 23), หน้า 92.

⁵³ ประเทิน มหาจันทร์, เรื่องเดิม, หน้า 112.

⁵⁴ Gwen F. Arnold, et. al., " Handwriting in Wisconsin : A Survey of Elementary Practice," Bulletin of the School of Education, (October, 1951), 1 - 77.

⁵⁵ Alvin O. Mosbo, The Lecture in Ed. 309, Supervision of Handwriting and Spelling in the Elementary School, (Colorado State College, Greeley, Colorado, 1963).

Anderson โค้ดทำการสำรวจพบว่า ชั้นประถมปีที่ 1 ใช้เวลาฝึกเขียนลายมือโดยตรงประมาณ 90 นาที ใน 1 สัปดาห์ ชั้นที่สูงขึ้นไปใช้เวลา 60 นาที ใน 1 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็น 3 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที บางโรงเรียนใช้เวลา 30 นาทีต่อวันในการฝึกเขียน ระยะเวลาเหล่านี้ใช้สำหรับเขียนรายงานควย และบางโรงเรียนก็รวมชั่วโมงการเขียนลายมือกับการสะกดตัวไวด้วยกัน⁵⁶

ข. อัตราความเร็วในการเขียน

ขอเสนอแนะข้อหนึ่งจากการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการศึกษาประชาชน มีว่า จังหวะการดำเนินชีวิตสมัยใหม่นั้น ต้องการให้ทวีความรวดเร็วในการเขียนหนังสือยิ่ง ๆ ขึ้น⁵⁷ อัตราเร็วในการเขียนนี้ Herrick โคอองถึงผลการค้นคว้าของบีเนต และ กรูติเออร์ เมื่อปี ค.ศ. 1493 ว่า อัตราความเร็วในการเคลื่อนไหวของมือในขณะเขียน ขึ้นแปรไปควยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ ขนาดของตัวอักษร การสร้างตัวอักษร ลักษณะของเส้นที่ลาก และทิศทางของเส้นที่ลาก⁵⁸

จากผลการศึกษาของ Nutt และ Irich พบว่า ถ้าหากการเขียนเป็นไปอย่างมีจังหวะแล้ว เวลาที่ใช้ในการเขียนอักษรแต่ละตัว จะมีความผันแปรไปอย่างสม่ำเสมอกับความยาวของเส้นที่ลาก ทิศทาง และปริมาณของเส้นที่ลาก⁵⁹

⁵⁶ Anderson, op.cit., p. 99.

⁵⁷ องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และสถานศึกษา
ระหว่างประเทศ, เรื่องเดิม, หน้า 90.

⁵⁸ ประสทิน มหาจันทร์, เรื่องเดิม, หน้า 22.

⁵⁹ H.W.Nutt, " Rhythm in Handwriting," Elementary School Journal, 19 (March, 1919), 532 - 540.

ข. ลักษณะของแบบฝึกหัดเขียนสำหรับเด็กเริ่มเขียน และแบบทดสอบ

Gelb ได้กล่าวว่า เด็กเล็ก ๆ มีพัฒนาการทางภาษาใกล้เคียงกับความ
เป็นไปของมนุษย์ในสมัยดั้งเดิม คือมีความโน้มเอียงต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรม ในระยะ
แรก ๆ ของการเขียน เด็กมักจะเขียนเป็นรูปต่าง ๆ ⁶⁰

Piaget ได้เสนอแนะว่า สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา สมควรอย่างยิ่งที่จะ
ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้โดยใช้รูปภาพ และการทดสอบก็ควรจะใช้แบบทดสอบ
ที่เป็นรูปภาพ เพราะข้อมมีความหมายอยู่ในตัว ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ⁶¹
Ahmann และ Glock ได้สรุปผลการศึกษาของเขา แบบทดสอบรูปภาพเหมาะ
สำหรับเด็กที่เรียนช้า และระดับอายุต่ำ⁶² Ross ก็ได้ศึกษาเกี่ยวกับระดับชั้นเรียน
พบว่า ควรใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพกับเด็กที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเด็กที่เริ่มเข้า
เรียน เพราะเด็กในระดับนี้ยังอ่านหนังสือไม่ออก ตลอดจนยังเขียนหนังสือไม่เป็น
แบบทดสอบรูปภาพจึงเหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กในวัยดังกล่าวนี้⁶³

⁶⁰ Gelb, op. cit., p. 12.

⁶¹ Jean Piaget, The Language and Thought of the Child
(London: Routledge and Kegan Paul, Ltd., 1952), p. 133.

⁶² J. Stanley Ahmann and Marvin D. Glock, Evaluation Pupil
Growth (Boston: Allyn and Bacon, 1958), p. 69.

⁶³ C. C. Ross, Measurement in Today's School (New York :
Prentice - Hall, Inc., 1954), pp. 44 - 46.

ปัญหาและความมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาว่า เส้นแบบใดที่เด็กจำเป็นต้องฝึกหัดเขียนก่อนเขียนเขียนอักษรไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของ เส้นรวมทั้งช่วง เวลาที่ใช้ในการ เขียนเส้น ของ เด็กชายและ เด็กหญิง
3. เพื่อเรียงลำดับ เส้นแบบต่าง ๆ จากเส้นที่เขียนง่ายไปหายากตาม - ลำดับวุฒิภาวะของ เด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนอนุบาล 5 แห่ง ปีการศึกษา 2513 มีอายุระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวนโรงเรียนละ 20 คน รวม 100 คน แบ่งเป็นเพศชายและหญิงอย่างละเท่า ๆ กัน
2. จะศึกษาเฉพาะเวลาที่เด็กใช้ในการ เขียนเส้นแบบต่าง ๆ เท่านั้น ไม่ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการ เขียนด้วย
3. จะศึกษาเฉพาะ เด็กที่ฝึกหัดเขียนด้วยมือขวา เท่านั้น
4. ไม่คำนึงถึงวิธีการในการฝึกฝน เพียงแต่คำนึงถึงอายุและความพร้อมของ เด็กเท่านั้น

สมมุติฐาน

1. ลักษณะของ เส้นและช่วง เวลาที่ใช้ในการ เขียนเส้นของ เด็กชายและเด็กหญิง ไม่ต่างกัน
2. เส้นที่เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เป็นดังนี้คือ เส้นลง เส้นขึ้น เส้นนอน เส้นโค้ง และวงกลม

ความจำกัของการวิจัย

ความคลาดเคลื่อนที่อาจจะเกิดขึ้นในการวิจัยนี้ เนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้

1. อิทธิพลของสภาพทางกาย เช่น ความเหนื่อยอ่อน ความหิว ความว่าง อาการไม่ปรกติทางร่างกาย และอารมณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กใน ขณะที่ทำการทดสอบ
2. อิทธิพลของสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพห้องสอบ และเสียงรบกวน แม้ว่าจะพยายามดำเนินการสอบให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ เพราะใช้สถานที่ต่างกัน
3. ไม่มีสภาพระหว่างผู้ทดสอบและเด็กอาจคลาดเคลื่อนบ้าง เนื่องจากผู้วิจัย เป็นบุคคลแปลกหน้าซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อการทดสอบได้ เพราะเด็กมีความสามารถในการปรับตัวไม่เท่ากัน
4. การศึกษาลีลาการเขียนของเด็กกลุ่มตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยได้กระทำเมื่อคนภาคปลาย ไม่ได้กระทำตอนต้นภาคต้น ดังนั้นผลที่ได้ อาจคลาดเคลื่อนเพราะไม่ได้ศึกษาความพยายามในการ เขียน เส้นของ เด็กตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจริง ๆ

ประโยชน์ที่จะได้จาก การวิจัยนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูที่จะสอน เด็ก เริ่มเรียนให้มีความพร้อมก่อนที่จะ เขียนอักษรไทย อันจะทำให้เด็กเขียนตัวพยัญชนะไ้ได้ง่ายขึ้น และช่วยให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ที่ เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความสามารถของเด็ก
2. เพื่อเป็นการ เสนอแนะแก่ผู้บริหารการศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ในอันที่จะปรับปรุงแบบฉบับ (Style Book) และวิธีการสอนเขียน - พยัญชนะไทยแก่เด็ก เริ่มเรียน ให้เด็กเขียนไ้ได้ง่าย และมีประสิทธิภาพในการ เขียนยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นขอ เสนอแนะแก่สำนักพิมพ์หรือผู้ที่ จะจัดทำแบบฝึกหัดคัดไทย สำหรับเด็ก เริ่มเรียน โดยจัดทำแบบฝึกหัดตามี้อให้เด็กฝึก เขียนก่อนที่จะ เขียนอักษรไทย

วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

1. วิธีรวบรวมเส้นที่เด็กจำ เป็นต้องฝึกหัดเขียนก่อนเขียนเขียนอักษรไทย ผู้วิจัยจะศึกษาอักษรไทยแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะพิจารณาว่าตัวอักษรในแบบนั้น ๆ ประกอบด้วยเส้นอะไรบ้าง เส้นที่ซ้ำกันก็คัดออกให้เหลือเพียง เส้นเดียว เส้นที่ตรงไขหลายเส้นประกอบกันก็ เลือกลงเฉพาะ เส้นที่เป็นส่วนประกอบนั้น ๆ

2. วิธีเรียงลำดับเส้นต่าง ๆ จากเส้นที่เขียนง่ายไปหายาก รวมทั้งลักษณะของเส้นและช่วง เวลาที่ใช้ในการ เขียนเส้นของ เด็กชายและ เด็กหญิงนั้น ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ความยากง่ายขึ้นอยู่กับ เวลาที่กระทำ ดังนั้นเส้นแบบใดเขียนง่ายจึงควรใช้เวลาในการเขียนน้อย เส้นแบบใดเขียนยากจึงควรใช้เวลาในการเขียนมาก การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีศึกษาการ เขียนเส้นของ เด็ก เป็นรายบุคคลด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างประชากรจะใช่ เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จากโรงเรียนอนุบาลต่าง ๆ จำนวน 100 คน เป็นชาย 50 คน และหญิง 50 คน ซึ่งเด็กเหล่านี้มีความพร้อมที่จะเขียนแล้วในด้านการรับรู้ทางสายตา กล้ามเนื้อมือ และการประสานงานของ กล้ามเนื้อมือและสายตา วิธีศึกษาการ เขียนเส้นของ เด็ก เป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยจะสร้างแบบทดสอบโดยมีภาพนำไปสัมพันธ์กับเส้นที่จะเขียน

2.2 ให้เด็กเขียนเส้นแต่ละแบบเป็นจำนวน 5 ครั้ง และจับเวลาที่ใช้ในการเขียนแต่ละเส้นไว้ โดยใช้นาฬิกาจับเวลา เริ่มจับเวลาตั้งแต่เด็กจรดดินสอลงบนกระดาษและต่อเส้นนั้น ๆ ไปจนจบ แล้วบันทึกเวลาที่เด็กใช้ในการเขียนเส้นแต่ละเส้นทั้ง 5 ครั้ง

2.3 นำเวลาที่บันทึกทั้ง 5 ครั้ง มาหาค่าเฉลี่ยของเวลาที่เด็กแต่ละคนใช้ในการเขียนเส้นแต่ละแบบ

2.4 หาค่าเฉลี่ยของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างรวมและกลุ่มตัวอย่างแต่ละเพศใช้ในการเขียนเส้นแต่ละแบบ แล้วนำมาเปรียบเทียบกันตามวิธีสถิติ โดยใช้ Analysis of Variance เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของเส้นและช่วง เวลาที่ใช้ในการเขียนเส้นของ เด็กชายและเด็กหญิง รวมทั้งเรียงลำดับเส้นต่าง ๆ จากเส้นที่ใช้เวลาในการเขียนน้อยไปหาเส้นที่ใช้เวลาในการเขียนมาก หรือจากเส้นที่เขียนง่ายไปหาเส้นที่เขียนยาก.

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

เด็ก, นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนอนุบาล 5 แห่ง คือ โรงเรียนสมประสงค์ โรงเรียนสมถวิล โรงเรียนบ้านเด็ก โรงเรียนนฤมลธร และโรงเรียนสมปรารถนา ในปีการศึกษา 2513 จำนวนโรงเรียนละ 20 คน รวม 100 คน เป็นชาย 50 คน และหญิง 50 คน ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 3 ปี 7 เดือน และมีเวลาเรียนโดยเฉลี่ย 133 วัน

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนอนุบาลซึ่งเป็นของเอกชน ที่รับนักเรียนตั้งแต่อายุประมาณ 3 ปีขึ้นไป ท่าเลที่ตั้งอยู่ในซอยไม่ไกลจากถนนใหญ่สักและสะดวกในการเดินทาง เป็นโรงเรียนซึ่งเป็นที่นิยม ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากมีฐานะ เศรษฐกิจและสังคมดี ในการวิจัยนี้หมายถึงโรงเรียน 5 แห่ง คือ

1. โรงเรียนสมประสงค์ ตั้งอยู่ที่ ซอยสมประสงค์ 2 ถนนเพชรบุรี
2. โรงเรียนสมถวิล ตั้งอยู่ระหว่างซอยที่ 67 - 69 ถนนสุขุมวิท
3. โรงเรียนบ้านเด็ก ตั้งอยู่ที่ ซอย 10 ถนนสุขุมวิท
4. โรงเรียนนฤมลธร ตั้งอยู่ที่ ซอย 30 ถนนสุขุมวิท
5. โรงเรียนสมปรารถนา ตั้งอยู่ที่ ซอย 40 ถนนสุขุมวิท

อักษรไทย หมายถึง ตัวพยัญชนะไทย รวมทั้ง สระ และวรรณยุกต์

เส้น หมายถึง เส้นต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นตัวอักษรไทย หรือที่ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Stroke

เส้นที่เขียนง่าย หมายถึง เส้นที่ใช้ความพยายามในการเขียนน้อย เด็กเขียนได้เร็ว คือใช้เวลาในการเขียนสั้น

เส้นที่เขียนยาก หมายถึง เส้นที่ใช้ความพยายามในการเขียนมาก เด็กเขียนได้ช้า คือใช้เวลาในการเขียนนาน

เวลาที่ แก้ไข ในการ เขียน เส้น แต่ละ เส้น หมายถึง เวลาเริ่มตั้งแต่เด็กจรดปากกาลงบนจุดตั้งต้นของเส้น แล้วลากต่อไปจนถึงจุดปลายของเส้นนั้น ๆ โดยผู้วิจัยใช้เวลาพิจารณาจับเวลาเป็นวินาที

ปากกา หมายถึง วัสดุประกอบการเขียนซึ่งเตรียมมาให้แก้ไขเขียนเส้นคือ ปากกาไส้สักหลาดขนาดเล็ก (ZEBRA Markino Pen M - 30)

วิธีการ หมายถึง สภาวะทุกส่วนของร่างกายซึ่งพร้อมที่จะเขียน